

צח:

עין משפט
נר מצוה

אלמנה ניונת פרק אחד עשר כתובות

מסורת הש"ס

(א) ופסחים י"ב: (ב) ו' ע"י
תוס' וזמיר לר' ז' ד"ה אלא
ממערב (ג) מעילה כ'
ע"פ (ד) מנחה י' קדושין
מנ: דברים נד' מעילה כ'
(ה) הפסחה ולא מלאכה
(ו) פיטות ולא מלאכה הפסח
לפסח כדפרי"ט (ז) ג' ולרבי
נחלא: רש"י

גיליון הש"ס

נב' וכן ל' ליתבא. עין
כפיר מ"ד דמפוזות גרס'
ע"ס:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הוסיפו וסי'
דמס' דמאי י"ב ע"פ
שמיו: (ב) תוס' ד"ה אמר
כ' עיקר דביון דמוסות:

מוסף רש"י

ואדיל דבין ליה כורא.
שואו פי ענין, מאי
מי אמרין מוסוף על
דבריו. של מלת היו
ולא עקר שלטון המעשה
וקנה מיהא התקן, או
עובר על דבריו הו' ולא
קנה הלווקה כלום ושיעור
כ"ו ברוך מעלו, בעל
הבית מעל לפי שעשה
שליחותו בחתימה אחת
והשלטן והאחרון מעלו
שלא אחד ואחר הוסיף אחד
מעמו (שם ב. ב.) השליח
שעשה שליחותו, בעל
הבית שחזר מצד מעות
הקדש ומחלפו מעשותיו
ותקן כצנעו לשלם ואמר
ל' קח לי מהם חלק או
עלית, אם עשה שליחותו
בעל הבית מעל ותיגה ל'
לא עשה שליחותו, אלא
שניה ממה שחזר לו בעל
הבית: (שיעור ב.) מקרי
לשלם ליקח כן חלק
וקנה כן ע"פ, שחזר
מעל, ולא השלוח, שדבר
זו אלו שלטו: (דפרי"ט ע"ס)

כאן שנה רבי. במשמתי למדנו רבי: הכל לבעל המעות. השולח
שלוחו לשוק לסחורה ולקח בזול הכל לבעל המעות ולא מצי למימר
אלא ארוומי: דתניא. דליכא פלוגתא דתנאי בהא מילתא ומסקנא
שמעינן דדכדכ שאין לו קצבה וזאת ליה לר' יוסי הכל לבעל המעות
ותסס לן רבי בנתיבי דככא כר'

כאן שנה רבי הכל לבעל המעות כרתניא
הוסיפו לו אחת יתירה הכל לשליח דברי
רבי יהודה רבי יוסי אומר חולקין והתניא
רבי יוסי אומר הכל לבעל המעות אמר רמי
בר המא לא קשיא כאן דבר שיש לו קצבה
כאן דבר שאין לו קצבה אמר רב פפא
"הלכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר
שאין לו קצבה הכל לבעל המעות מאי קמ"ל
שינויא דשינוין שינויא הוא איבעיא להו
אמר ליה זבין ל' ליתבא ואזל וזבין ליה כורא
מאי מוסוף על דבריו הוא וליתבא מיהא קני
או דלמא מעביר על דבריו הוא וליתבא
נמי לא קני אמר רב יעקב מנהר פקוד משמיה
דרבינא ת"ש יאמר בעה"ב לשלוחו תן להן
חתיכה לאורחין והוא אומר טלו שתיים ואלו
נטלו שלש בולן מעלו אי אמרת בשלמא
מוסיף על דבריו הוי משום הכי בעל הבית
מעל אלא אי אמרת מעביר על דבריו הוי
בעל הבית אמאי מעל ויהתנן: השליח שעשה
שליחותו בעל הבית מעל לא עשה שליחותו
שליח מעל הכא במאי עסקינן דאמר להו
טלו אחת מדעתו של בעל הבית ואחת
מדעתו ושקלו אינהו תלת ת"ש היתה
כתובתה מנה ומכרה שוה מנה ודינר במנה
מכרה בטל מאי לאו דבין שוה מנה ודינר
במנה ודינר ומאי במנה מנה שלה ומאי אפי'
אפי' היא אומרת אחזיר את הדינר ליורשים
בדינר מקרקעי וקתני מכרה בטל אמר רב
הונא בריה דרב נתן לא בדאזיול
הא

מקרקעי. אחזיר ואקנה מן
בדאזיול. ומשום הכי מכרה בטל דטעמא שמכרה שוה מנה ודינר במנה:
הא

לומר חלק גדול הייתי מבקש ואתה הנחת לי חלק קטן ורע ומסקינן מאי רע רע דמסיים דא"ל אם מייחית לי בשית כ"ש דהוה שוי דרמי
כרי ואם תמלא הכל לשלם מאי נפקא ליה מניה לבעל הבית הלא אינו מרווח כלום דהכל הוא לבעל הבית הלא אינו רבי יוסי
היה רבי יוסי יתירה וזה דקאמר כדמיא כלומר דליכא מילתא אחריתי דאמרין הכל לבעל המעות ואפי' מאן דפליג החס הכא מודה. רבינו תם:
כאן שנה רבי הבא אבעא בעיות. אין לדמות לפי הירושלמי דמוקי לה כשהזייל וכשהזייל הא לאו הכי הדר דהכא משום דלא יאל דקרקע
הכי גרים רבינו חננאל הלכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ומימה לפי גירסא זו אדפריך ליה מאי קמ"ל הוה
ליה למיפך ולימא הלכה כר' יוסי ויש לפרש בדומק ד"ג קאמר מאי קמ"ל בנתיבי דקאמר דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות כו' לימא הלכה
כר' יוסי הא קמ"ל דשינויא דשינוין שיעור הוא ולפי הספרים דגרסי' בהו הלך דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות דבר שיש לו קצבה חולקין
מאי קמ"ל כו' אמי ספיר דהא רב פפא כמאן אמרה לשמעתי כר"י ומאי חידוש אחא לאשמועי' ומשי שניא דעינין שניא הוא. ועל טעות שאינו
כזה בזולת המקח אלא שהטעה בחשבון שאל ר' יעקב שראל את ר"ת והשיב לו ואשר שאלת על ראובן ששלח לשמעון לקבל מעותיו מן העיבד
כוכבים וטעה העיבד כוכבים בחשבון ולא נמלא העכו"ם אח"כ"ו נראה לי שחולקים בין שניהם דהוה המעות כדבר שיש לו קצבה
דאמרין הוסיפו לו אחת יתירה ר' יוסי אומר חולקים ומסקינן לה כדבר שיש לו קצבה אכל שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ועומא דחולקין לפי
שבעל המעות כיון שקיבל קצבתו מה לו טעמו של שליח אלא אמרין הואיל וע"י מעותיו נשתכר ייבד ליה פלגא הי"ג גבי טעות חשבון דהא שוה
מנה במאמית טעות הוה ומוקים לה כה"ס ירושלמי כגון שקיבל כגון שקיבל עליו הלווקה וטעמא דהכל לבעל המעות משום דאין לו קצבה דחזו דאיניס
עבדו ליה זולא הא דכדכ שיש לו קצבה חולקין אפי' בטעות חשבון ע"ג דליכא למימר טעמא אחרינא גבי חולקין הא טעמא דפרישית הוא
עיקר (ו) דמוחזק ידו על העליונה וחולקין ואפי' אם היה סכר שלו כיון שהסכרים שלנו אינם סכרי יוס אין צעליהן מקפידין על הגבהת מציאותו
עם מלאכתו והוי כהגביה מציאה עם מלאכתו מדע דאם מלא ארנקי בשוק לא זכה בו משכיר ועוד דמיהדר קא הדר ציה שהרי אמר אני זכיתי
מכלל דהדר ופועל יכול לחזור בו עכ"ל ושוב חזר בו דכל טעות בין ע"י מקח בין טעמה במנין הכל לבעל המעות וילרבי נראה שהכל לשלם
שאל גגז וגזל והטעה מה טיבו של בעל הבית ואפילו חולקין אין שייך לומר משום דע"י מעותיו נשתכר דלא דמי לשאר טעות שנתן הכל
בשכר המעות שפגרו שהמעות שוות כל מה שנתן לו אכל הכא טעות צעלמא הוא ודבר כפי עצמו הוא חזק דהא סברא היא שאלם היה
רואה היה מחזיר לעיבד כוכבים כל מה שהטעהו דחזו מימה למימר שלא היה יכול להודיעו ולהחזיר לו: דאמר' אהו באו אחד מדעתו
על בעא הבית בו'. מימה אחתי אם מעביר על דעתו הוי שליח אחתי מעל שהאורחין העבירו על דעתו של בעל הבית ואמר לי רבי יסכרו
לומר שגם האורחין אמרו הרי אנו נוטלין שמים לדעתך ואחת מדעתנו אכל אין לרביך דדוקא שליח צעלין דלמלא הכי שלא יסכרו
אורחין כשאומר סתם שלדעת בעל הבית אומר כן אכל מה שהן לוקחין יותר ממה שאמר שליח יודעין הן שעושין מדעתן ולא מדעת שליח:
הא

כדי דמי החפץ מכלל דנטול מקח לרבי יוחנן הוי ככדי דמיהן וכי הא'
גוונא מפרש ר"ת הא דלמר רב נתמן כהובז (ב"מ דף נ. ו.) וס' הדא
אמרה אונאה אין להן ביעול מקח יש להן לאו דומיא דמטלטלין ביתר
משמות אלא נתני כגון שוה מאמית
פרוטא המקח קיים והא דפסקינן
דמקבל (שם קה.) זבין במאמית
וזה מנה אמרי נהרדעי משמיה דרב
נתמן אין אונאה לקרקעות לאו דוקא
מאמית אלא מעט פחות דמאמית
הוי ביעול מקח לרב נתמן כדפרישית
ומאי דגרסי ר"ת בריש הל"ה מקדש
(קדושין דף מ: וס') כמו שאפרש לקמן
וקדש דקאמרת יתר משמות בעל מקח
לא אמרן אלא במטלטלי אכל במקרקעי
אין אונאה לקרקעות אפילו ביתר
משמות עד האי כדפרישית והא
דקא"ר יוחנן בירושלמי אם היה דבר
דחולל למקח מ"מ מחזור בה לגבי
הדין ביעול מקח כדפרישית וטעמא
דמקבלה כמותה גבי מכרה שוה
מאמית במנה מימה קמ' אע"ג
דהולל למקח מ"מ מחזור בה לגבי
הלקוחות שהרי המכר לא היה כלום
ותחזיר הקרקע ליחומים ויש לומר
דהולל ובעשה קצבה הקרקע היה
שוה מאמית מיד רתתה להולל
הקרקע מרשות היחומים ולהכניסה
לרשות הלווקה והרי היא כמו
שנתנונה לקנות הקרקע כמתנה
בזאת עשה:

כאן שנה רבי הבא אבעא בעיות.
נראה לר"ת דנמתי' מודו
בין רבי יהודה בין רבי יוסי דכדכ
שאין לו קצבה נמי לא חיפלינו דרבי
שאי סבר הכל לבעל המעות ורבי
יהודה סבר הכל לשליח ורבי
שנתן לו מחמת חוספת דקא"ל קח
זה עיבור מקחך ועוד אינו מוסוף לך
וא משלי אכל אם מכר לו בזול מחמת
מעות כעין משמתי שוה מנה במאמית אפי' ר'
לבעל המעות דאי לא מימא הכי קשיא דר' יהודה אדר' יהודה דלקמן
תניא רבי יהודה אומר אף כזה בעל הבית לא מעל מפני שיכול
לומר חלק גדול הייתי מבקש ואתה הנחת לי חלק קטן ורע ומסקינן מאי רע רע דמסיים דא"ל אם מייחית לי בשית כ"ש דהוה שוי דרמי
כרי ואם תמלא הכל לשלם מאי נפקא ליה מניה לבעל הבית הלא אינו מרווח כלום דהכל הוא לבעל הבית הלא אינו רבי יוסי
היה רבי יוסי יתירה וזה דקאמר כדמיא כלומר דליכא מילתא אחריתי דאמרין הכל לבעל המעות ואפי' מאן דפליג החס הכא מודה. רבינו תם:
כאן שנה רבי הבא אבעא בעיות. אין לדמות לפי הירושלמי דמוקי לה כשהזייל וכשהזייל הא לאו הכי הדר דהכא משום דלא יאל דקרקע
הכי גרים רבינו חננאל הלכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ומימה לפי גירסא זו אדפריך ליה מאי קמ"ל הוה
ליה למיפך ולימא הלכה כר' יוסי ויש לפרש בדומק ד"ג קאמר מאי קמ"ל בנתיבי דקאמר דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות כו' לימא הלכה
כר' יוסי הא קמ"ל דשינויא דשינוין שיעור הוא ולפי הספרים דגרסי' בהו הלך דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות דבר שיש לו קצבה חולקין
מאי קמ"ל כו' אמי ספיר דהא רב פפא כמאן אמרה לשמעתי כר"י ומאי חידוש אחא לאשמועי' ומשי שניא דעינין שניא הוא. ועל טעות שאינו
כזה בזולת המקח אלא שהטעה בחשבון שאל ר' יעקב שראל את ר"ת והשיב לו ואשר שאלת על ראובן ששלח לשמעון לקבל מעותיו מן העיבד
כוכבים וטעה העיבד כוכבים בחשבון ולא נמלא העכו"ם אח"כ"ו נראה לי שחולקים בין שניהם דהוה המעות כדבר שיש לו קצבה
דאמרין הוסיפו לו אחת יתירה ר' יוסי אומר חולקים ומסקינן לה כדבר שיש לו קצבה אכל שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ועומא דחולקין לפי
שבעל המעות כיון שקיבל קצבתו מה לו טעמו של שליח אלא אמרין הואיל וע"י מעותיו נשתכר ייבד ליה פלגא הי"ג גבי טעות חשבון דהא שוה
מנה במאמית טעות הוה ומוקים לה כה"ס ירושלמי כגון שקיבל כגון שקיבל עליו הלווקה וטעמא דהכל לבעל המעות משום דאין לו קצבה דחזו דאיניס
עבדו ליה זולא הא דכדכ שיש לו קצבה חולקין אפי' בטעות חשבון ע"ג דליכא למימר טעמא אחרינא גבי חולקין הא טעמא דפרישית הוא
עיקר (ו) דמוחזק ידו על העליונה וחולקין ואפי' אם היה סכר שלו כיון שהסכרים שלנו אינם סכרי יוס אין צעליהן מקפידין על הגבהת מציאותו
עם מלאכתו והוי כהגביה מציאה עם מלאכתו מדע דאם מלא ארנקי בשוק לא זכה בו משכיר ועוד דמיהדר קא הדר ציה שהרי אמר אני זכיתי
מכלל דהדר ופועל יכול לחזור בו עכ"ל ושוב חזר בו דכל טעות בין ע"י מקח בין טעמה במנין הכל לבעל המעות וילרבי נראה שהכל לשלם
שאל גגז וגזל והטעה מה טיבו של בעל הבית ואפילו חולקין אין שייך לומר משום דע"י מעותיו נשתכר דלא דמי לשאר טעות שנתן הכל
בשכר המעות שפגרו שהמעות שוות כל מה שנתן לו אכל הכא טעות צעלמא הוא ודבר כפי עצמו הוא חזק דהא סברא היא שאלם היה
רואה היה מחזיר לעיבד כוכבים כל מה שהטעהו דחזו מימה למימר שלא היה יכול להודיעו ולהחזיר לו: דאמר' אהו באו אחד מדעתו
על בעא הבית בו'. מימה אחתי אם מעביר על דעתו הוי שליח אחתי מעל שהאורחין העבירו על דעתו של בעל הבית ואמר לי רבי יסכרו
לומר שגם האורחין אמרו הרי אנו נוטלין שמים לדעתך ואחת מדעתנו אכל אין לרביך דדוקא שליח צעלין דלמלא הכי שלא יסכרו
אורחין כשאומר סתם שלדעת בעל הבית אומר כן אכל מה שהן לוקחין יותר ממה שאמר שליח יודעין הן שעושין מדעתן ולא מדעת שליח:
הא

לר' א מ"י פ"ה מה'
שלחן ה' ה סמג
עין פס טוש"פ ח"מ פ'
קמ' סוף ו'
לר' ב ג ד מ"י פ"ה מה'
מעלה ה' ה סמג
עין ר':

תוספות ר"ד

אדריא כהן שנה ר'
הכל לבעל המעות דתניא
הוסיפו לו מנה א' יתירה
הכל לשליח דברי רבי ר'
יוסי אומר חולקין בשוה
פ"י ר"י סבר הכל לשליח
דא"ל אלא אורחו ור' יוסי
אומר חולקין דאי לאו
טעות לא ייבד לי מיד
הלקן טהימם כותבה לבעל
המעות ומחצה לשליח
שטרך וזכירת התנאי ר'
יוסי אומר הכל לבעל
המעות א"כ כ"א ארי'
ל"ק כאן בדבר שא"ב
קצבה כאן בדבר ש"ל
קצבה פ"י אם הוא דבר
דא"ל קצבה הכל הוא
לבעל המעות שכל מה
שנתן לו בעבור בעל
המעות נתן לו ולא מצי
למיטר אלא אורחו ואם
הוא דבר ש"ל קצבה
כגון פיטות הנמכרים
במנו חולקין ש"ל בעבור
המעות עשה וי"ל ענין
נשא חלק חולקין ומתני'
בקרקע שהוא דבר ש"ל
קצבה הכל לבעל המעות
מאי קמ"ל דשינויא דשינוין
שניא הוא פ"י ודוקא
כדעתא אחת מקה לו או
אמרין שיהא הכל לבעל
המעות דאמרין דתני'
דלא ייבד אלא משום
מעות אבל אם באותן
טעות אכל השליח יתקן
כל דעת אחת מקה הכל
הוא לשליח שאם הריח
הוא בחבתיולתו למה יתן
כלום כיון שעשה לו
שליחותו משלם: איבע'
להו א"ל זבין לו לאמנע'
ליתבא ואזל וזבין ל'
כורא מאי מוסוף על
דבריו הוי וליתבא מיהא
קני א"ר מעביר על
דבריו הוי וליתבא ע"י
לא קני ומסיק א"ר